

ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΒΙΓΙΟΝ

(ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΗΜΟΤΕΡΟΣ... ΛΩΠΟΥΔΥΤΗΣ)

ΠΩΣ γιὰ τὸν Ζαϊκόπη, τὸ ἴδιον περίου καὶ γιὰ τὸν μεγάλο μεσαιωνικὸ ποιητὴ τῆς Γαλλίας Φρανσουά Βιγιόν, δὲν ὑπάρχει καμμία ἀδθαντικὴ πληροφορία. Ὅλοι σχεδόν οἱ βιογράφοι καὶ μελετητὰ τοῦ ἔργου του, ὁτι ἀναφέρουν περὶ αὐτοῦ, τὸ ἀναφέρουν μὲ ἐπιφυλάξεις. Εἶτε περὶ τῆς ζωῆς του ὁμιλοῦν, εἶτε περὶ τοῦ ἔργου του, μεταχειρίζονται συχνότατα τὰς λέξεις «ἴσως», «πιθανόν». Ὅτι μὲ τ' ὄνομα αὐτοῦ, ἔζησε στὸ Παρίσι, καὶ, κατὰ καιροὺς σὲ διαφοροῦς ἄλλας γαλλικὰς πόλεις καὶ κομποπόλεις, ὅπου κατέφευγε καταδιωκόμενος ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης, τὸν 15ον αἰώνα, κάποιος ποιητῆς, ὁ ὁποῖος, ἔγραψε τὰ ποιήματα ποῦ ἀποδίδονται στὸν Φρανσουά Βιγιόν (ὄχι δὲ ὅλα) εἶνε ἀπολύτως ἐξηγηθησόμενον. δὲν εἶνε ὁμιος γνωστὸν καὶ οὕτε, κατὰ πάντα πιθανόντα θὰ γνωσθῆ ποτέ, ποῖος ἀκριβῶς, εἶνε ὁ Βιγιόν, ποῦ ὑπῆρξε ἡ ζωὴ του, καὶ ἂν αὐτὸς καὶ ὄχι ἄλλος ἔγραψε τὰ ἀριστουργηματικὰ ποιήματα, τὰ φερόμενα ὡς γοηφέντα ὑπὸ τοῦ Βιγιόν. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἐχθὲ τὸ πρῶμα, γεγονός εἶνε ὅτι ὁ ὑποθετικὸς ἢ πραγματικὸς Βιγιόν, ἐγεννήθη στὸ Παρίσι, ἐξ ἀνώγειον γένεον, τὸ 1431, λαβὼν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ πατρὸς του, θεολόγου καὶ ἱερέως μιάς Παριστινῆς παρὰ τὴν Σοβὸννην ἐκκλησίαν, Γουλιέλμου Βιγιόν. Νεώτατος, ἐγγράφεται, μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἀπὸ τὸ γυμνάσιον, εἰς τὴν θεολογικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, ἐνὸς συγχρόνου διὰ τὸν μορφωθῆ κοινωνικὸς ὁ θεὸς του πατήρ, τὸν εἰσάγει εἰς τοὺς θεολογικοὺς καὶ νομικοὺς κλάδους εἰς τοὺς ὁποῖους ὁ ἴδιος ἐσύναξεν, καὶ στὰ σπῆτι διαφόρων φίλων του, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ σ' ἐνὸς ἀρχιανδρότου, ἢ σύζυγος τοῦ ὁποῖουσε πολὺ εὐγενῆς, μορφωμένη καὶ τιμὰ κυρία κατὰ τὴν ἔκφρασι τοῦ Βιγιόν, εἶχε ἕνα εἶδος φιλολογικῶν ἀσκησῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἰς τὸ ὁποῖον ἐσύναξαν διεισφοροὶ ποιητὰ καὶ καλλιτέχναι. Ἄλλ' εἰς τὸ νέο ποιητὴ καὶ φοιτητὴ τῆς θεολογίας δὲν ἄεσαν οἱ ἄνθρωποι τῆς ταξέως, του μὲ τοὺς ὁποῖους συναναστρέφετο, οἱ ἡσυχοὶ, φρόνιμοι, μετρημένοι ἄστοι.

Προτιμοῦσε τὴν ἀτακτη, ἀλλὰ πολὺ πρὸ ζωηρὰ καὶ ἐνδιαφερόμενα ζωὴ τῶν ἀποκλήρων τῆς κοινωσίας, τῶν ἀλητῶν καὶ τῶν λοιποδου-

πάλι νὰ κυλῆσουν δάκρυα τῆσος νὰ κυλῆσουν ἀνεμπίδοτις, ἕνα κατόπι σ' ἄλλ', σιγανά, νὰ τρέξουν μαλακά στυ μὰγουλὰ τῆς, χωρὶς ν' ἀτλώσει, καὶ νὰ τὰ σκουρῆσει.

Ἐνωθε τὼρα πῶς; τὰ νύκτα εἶχαν περάσει, πῶς; στὸ μεγάλο τὸ βιβλίο τῆς ζωῆς τῆς, τὼρα εἶχε γραφῆ ἀνεπανόρθωτα, καὶ μὲ μεγάλα γράμματα, τὸ : ΤΕΛΟΣ.

Ἐκλείσει τὰ μὰτια, καὶ περῆνε.

Ἄκουσε τότε βήματα, ὄζω, στὸ διάδρομο. Τὰ δάκρυα τῆς πάγωσαν στὶς κόγχες, τῶν ματιῶν. Κάποιος; περπατοῦσε σιγανά. Γιὰ μὴ σιγῆμ, λιγὰν ἀνησυχῆσε. Τέντωσε τ' αὐτὴ προσεχτικὰ, ἔπειτα τὸ κῶλλησε στὴν πόρτι.

Ποῦ; νὰ εἶχε τὼρα—δὴ ζυνησίον, καὶ περπιτοῦσε μόνος στὸ διάδρομο; Μία πόρτι ἐξῆρξε στὸ βαθος ἀδιόρατα...

Δὲν ἀρῆρξε πολὺ νὰ καλιτέθει...

Τότε, ἡ Δώρα, μὲ σφιγμένα δόντια, τρέμοντας ἀπ' τὰ νύκτα ὡς τὴν κορφή, τυλιχτηκε μ' ἕνα μεγάλο σάλι, ἀρπαξε τὸ καπέλλο τῆς στὴν τύχη, ἀνοῖξε τρεκλιζόντας τὴν πόρτι, κατέρηχε φιληλαφρὰ τὴ σκάλα, βγήκε στὸ δρόμο, πέρα, σὴν τρελλή—ὄστωρα μετένοιωσε καὶ πάλι, γύρισε στὶς μύτες τῶν ποδιῶν, ἔκλεισε μὲ τρόπο τὴν ὄσοπορτι, ξαναπέρησε σιγα τὰ σκαλοπάτια, γοῶντας ντυμένη στὸ κρεββάτι τῆς καὶ τὴν πῆραν ἀσυγκράτητοι λυγμοί...

Κι' εἰταν ἡ μέρα φάτισε καὶ πάλι—καθὸς ἡ Δέλι βγήκε γελαστή, μὲ μιά μπλουζα θαλασσία χαριτωμένη, μὲ μιά μεγάλη ρῶς κορδέλλα στὰ μαλλιά, βόηκε τὴ δάρα στὴν τραπεζαρία.

Τῆς εἶπε τότε μοναχά :— Μαμά...

Κι' αὐτὴ τῆς εἶπε πρὸ σιγὰ :— Παιδί μου...

Τὴν κοίτισε καλὰ καλὰ στὰ μὰτια.

Καὶ τότε, ξαρνικὰ, πρῶτη φορὰ, διάβασε μέσα κεί, ἀπορημένη, μίαν ἐγκατερόρησιν καὶ μίαν ὑποταγή, σὴν κάποια θεία νύκτ τραγικῆ, κατὶ σὴν τῆ δόξα μιάς θυσίας, ἕνα καινούριο κήρυγμα ζωῆς, ὑποταγμένης, δίχως ἀξιώσεις—σὴν νὰ εἶχαν κλείσει κάποιες πόρτες, καὶ νὰ ἦσαν ἀνοικμένες κάποιες ἄλλες—δὲν ἔβρω ποιά μεγάλη ἀπολύτρωσιν—σὴν νὰ εἶχαν πάρει, σιωπηλὰ, κάποιες πολὺ μεγάλες ἀποφάσεις—νὰ εἶχαν προσχωρήσει, μυστικὰ, σὲ νέους τῶρα καὶ πολὺ βαθύτερους συνδυασμοὺς πραγματικῶν ἐπιστημῶν, πρὸ ἰσοροπημένα σοβαρῶν—κί ἴσως ἀκόμα, καὶ πρὸ τρυφερῶν...
Ναπολέων Λαπαθιώτης

τῶν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (τέλη τοῦ Μεσαίωνα) τὰ στοιχεῖα αὐτὰ, ἦσαν ἴδιος εἰς τὸ Παρίσι ἀφθονα, ἀποτελοῦντα ὀλόκληρον κοινωνικὴν ταξίν. Εἰς τὴν ἀρχὴ τοῦ συναναστρέφετο ἄπλωσ ὁ Βιγιόν, κατόπι ὁμιος, ἔγινε, ὅπως πολὺ συχνὰ συμβαίνει, ἴδιος μὲ αὐτοὺς. Λοιποῦτας, ἀλήτας, νέους ποῦ γιὰ τὰ χρέη τῶν τοῦ; εἶχαν ἀνάξει οἱ γονεῖς τῶν, γυναῖκες τοῦ θρόμου, ὅλα τὰ κοινωνικὰ ξεβράσματα μιάς πόλεως σὴν τὸ Παρίσι, τὰ ἐργόρασε ὁ Βιγιόν. Τὰ κέντρα ὁμιος ἐσύναξαν, καταγῶγια, χωροταξίονα, τρωγλες, ταβέρνες, ἔγιναν τ' ἀγαπημένα του κέντρα. Σ' αὐτὰ περνοῦσε ὅλες σχεδὸν τῆς ὄρες του. Δὲν ἦταν ταβέρνα, καὶ ἀπὸ τῆς πρὸ κακοσύναστες, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, στὸ Παρίσι, ποῦ νὰ μὴ τὴν γνωρίζῃ ὁ Βιγιόν.

Τὰ αὐτὰ ποῦ ὄθοισαν τὸν Βιγιόν στὴ ζωὴν αὐτῆ, ποῦ τὸν ἔκαμναν νὰ βρῆσκῃ τὴν εὐχαρί τῆσος τὴν συναναστρόρη τῶν ἀλητῶν καὶ τῶν λοιποδωτῶν, οἱ βιογράφοι του τ' ἀποδίδουν στὴν ἴδιοσυγκρασίαν του καὶ στὴν καλλιτεχνικὴν περιέργειαν. Ὁ ἀλητης—ποιητῆς ἔκλεινε στὴ ζωὴ αὐτῆ, τὴν ἀτακτη, τὴν γραφικὴ καὶ πολυθόρυβη, καὶ ἐξ ἴδιοσυγκρασίας καὶ διότι εἰς τὸ θέημα τῶν γλεινῶν, τῶν καυξάδων, τῶν ἐρωτῶν, τῶν λοιποδωτικῶν συσκέψεων ποῦ παρῆκοῦθετε εὐρίσκει εὐχαρίστησι καὶ ὡς ἄνθρωπος; καὶ ὡς ποιητῆς. Ὁ ποιητῆς εἶνε βέβαιον ὅτι ἀρελήθη μεγάλως ἀπο τὴν ἀλητηρὴν ζωὴν ὁ Βιγιόν, ἀφοῦ αὐτὴ ἐνέτεινε τὰ καλλιτέρα τοῦ ποιήματα. Αὐτὴ ὁμιος θὰ τὸν ὠδήγησε καὶ στὴν ἀγχόνη, ἂν δὲν κατέρθησε ὡς ἐκ θαύματος νὰ ποθῆ. Ὁ Βιγιόν συναναστρέφόμενος διαρκῶς λοιποδύσας ἤτο μοιραῖον νὰ ἐπιδοθῆ καὶ αὐτὸς μίαν ἡμέραν εἰς τὴν λοιποδυσίαν. Τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε. Στὴν ἀρχὴ ἐκλείε διαφόρα τρώφια, κατόπι ὁμιος ἐπεχείρησε ἐπιτυχῶς καὶ σοβαροῦσινὰ κόλπι.

Φαίνεται ὅτι ἔπασε δού-τρεῖς φορῆς; στὰ χέρια τῆς ἔξουσίας, ἀφῆθη ὁμιος ἐλεύθερος; τῆ ἐπεμῆσαι τοῦ θεοῦ του. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1455, ἐξαφανῆσαι αἰφνιδίως ἀπὸ τὸ Παρίσι ὁ Βιγιόν. Ματαίως ἢ ἔξουσία καταβάλλει ἀπεγνωσμένως προσπάθειας διὰ νὰ τὸν συλλάβῃ. Δὲν κατορθῶναι ποθενὰ ν' ἀνακαλύψῃ τὰ ἴχνη του. Εἶνε ἐξηγησόμενον ὅτι ὁ Βιγιόν ἔφυγε αἰφνιδίως ἀπὸ τὸ Παρίσι, διότι εἶχε διαπράξει φόνον. Ἐνα βράδυ, μετὰ τὸ φαγητὸ, τὴν ὥρα ποῦ ἀνύποπος; διέσχισε κάποιον δρόμο, τοῦ ἐπέταθη ἕνας ἱερεὺς, καὶ τὸν ἐπλήγωσε. Ὁ Βιγιόν, ἀμυδόμενος, ἔβγαλε τὸ ξίφος του καὶ τὸν ἐκότοσε. Υπάρχει ὑπόνοια ὅτι οἱ λόγοι τῆς ἐπιθέσεως ἦσαν ἐρωτικῶν. Μετὰ τὸ ἐγκλήμα αὐτὸ ἐπὶ καιρῶν περιεπλήθη εἰς διάφορα μέρη, ἀγνωστον ποῖα. Εἰς τὸ τέλος ὁμιος ἀπ' ἐνὸς μὲν βαρεθεῖς τὴν περιπλάνησίν του, ἀπ' ἑτέρου δὲ νοσταλγῆσας τὶς παλιῆς του συντροφίας, ἐπέστρεψε στὸ Παρίσι, μὲ ψεύτικο ὄνομα. Στὸ Παρίσι ἐξακολούησεν τὴν ζωὴ ποῦ ἔκαμνε καὶ πρὶν. Συγγάξει στὰ καταγῶγια καὶ ἐπιδίδεται καὶ πάλιν στὴ λοιποδωτικὴν του δράσιν. Ἐνα βράδυ μὲ πέντε φίλους του, ἐπήδησε ἀπ' τῆ μάντρα ἐνὸς λυκειοῦ, ἔσπασε τὴν κλειδαριὰ τῆς κάσας; καὶ ἔκαμπε πεντακόσια χρυσὰ σποῦδα. Ἀμέσως μετὰ τὴν λοιποδυσίαν αὐτῆ ἔπῃε κρυφὰ στὸ Ἄνζε μὲ βόρειο πῶλι τῆς Γαλλίας, κοντὰ στὸ Παρίσι. Καὶ γράφει μὲν σ' ἕνα ποίημα («Ἡ Μικρὴ Διαθήκη») ποῦ συνέθεσε ἐπὶ τῆ εὐκαιρίας αὐτῆ ὅτι ἔφυγε ἀπὸ τὸ Παρίσι διότι εἶχε τσακωθῆ μὲ τὴν ἐρωμένην του, οἱ πραγματικοὶ ὁμιος λόγοι τῆς ἀναχωρήσεως του ἦσαν ὁ φόβος τῆς δικαιοσύνης ἀπ' ἐνὸς καὶ ἀπ' ἑτέρου ἢ ἀνάγκη μὲ μελετήσῃ ὁ ἴδιος ἐπὶ τόπου στὸ Ἄνζε κάποιον λοιποδωτικὸν κόλπο ποῦ ἐπρόκειτο νὰ κινή μὲ τὴν σπείραν του. Στὸ Παρίσι δὲν ξαναγύρισε γλήγορα διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἀνεκαλύφθη ἡ λοιποδυσία τοῦ λυκειοῦ. Ἄλλ' αὐτὸ ἄντι νὰ τὸν βλάψῃ τὸν ὀφέλησε.

Προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δουκῶς καὶ ποιητοῦ Καρόλου, τῆς Ὀρλεάνης, ἔλαβε μέρος σ' ἕναν ποιητικὸν διαγωνισμό ποῦ ἐκήρυξε ὁ δούξ, καὶ κατόπι μετέρη πλησίον τοῦ Ἰωάννου τῆς Βουργῶνης. Ὀλίγο ἀργότερα ἐξαφανίζεται ἐκ νέου ἐπὶ ἀρκετὸν καιρῶν. Τὸν ξαναβρῆσκουμε τὸ φθινόπωρο τοῦ 1461, μόλις ἐξελεθῶντα ἀπὸ τὰς φυλακῶν τοῦ Λαίγῃρος, ὅπου εἶχε κρατηθεῖ, ὀλόκληρο τὸ θέρος, κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ὀρλεάνης, διὰ τὴν ἰδίαν ἄσας ὑπόθεσιν (κλοπὴν μετὰ φόνου) διὰ τὴν ὁποίαν ἕνας συντροφός του εἶχε ἀπαγχονωθεῖ. Καὶ ὁ Βιγιόν θὰ εἶχε τὴν ἰδίαν τύχη, ἂν δὲν ἀπῆλλασ «τοὺ ὑπολόπου τῆς ποιητῆς τῶν» ὁμιος τοῦ; φυλακισμένους τῆς Γαλλίας; καὶ αὐτῶν συνεπῶς, ὁ Λουδοβίκος ὁ 11ος ἐπὶ τῆ εὐκαιρίας τῆς ἀνάδοθός του εἰς τὸν θρόνον. Ἄλλὰ καὶ πάλιν δὲν βραλε γνῶσι ὁ Βιγιόν. Μετὰ δύο χρόνια σ' ἕναν καυγῆ, ἐγκληματῶν ἐκ νέου, συλλαμβάνεται, καὶ καταδικάζεται εἰς θάνατον. Δὲν θανατώνεται ὁμιος διότι ἡ Βουλὴ μεταβάλλει τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου εἰς ἐξορίαν.

Ὁ Βιγιόν ἀναγκάζεται ξανά νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Παρίσι. Φεύγει καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του χάνομε διὰ παντός; πλέον τὰ ἴχνη του. Κ. Παράφοξ

